



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Ecclesiastica Hymnodia Libri Tres

Secchi, Anacleto

Antverpiæ, 1634

Cap. XVII. Corporis motus opportunè seruandi in Hymnodia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45942](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45942)

fic pugnaret inter desiderium surgendi & voluntatem quiescendi, ecce vox de sub lecto clarè dicens: Noli surgere, noli tuum interrompere flectorem, quia tibi nocebit. Intellexit tunc Monachus, se deceptum ad id vsque tempus fuisse diabolo, excutensque se ab illo imaginario flectore, numquam in posterum timori vano concessit. En quoties decipimur à diabolo sub sanctitatis prætextu, vel sub infirmitatis timore, qui verus non existit. Nisi iste diabolus, qui Monachum deceptum tamdiu tenuerat, se ex Dei iussione manifestasset, miser Religiosus in sua perleu-
 rasset imaginatione & errore. Discamus aliquando fallacias hostis astuti, nec patiamur nos spoliari ab eo tantis meritis, quæ ceteri alacriores adipiscuntur; qui etiam quoad sanitatem fiunt validiores, confortante eos Deo, cui colendo se deuouerunt.

*Ad vigilias
alacres
euadunt
validiores.*

CAPVT XVII.

*Corporis motus opportunè seruandi
in Hymnodia.*

*Spiritus
o-
rantis in-
uatur à
corporis
motibus.
D. Aug. 1.
de Cura
p:º mort.
cap. 5.*

Quæ ad Hymnodia rectum vsum sunt inhibita quamuis in seipsis minutiora, vt inclinationes, genuflexiones, pectoris tunctiones, signa Crucis vsus, & huiusmodi alia, non sunt tam spernenda tamquam leuia; nam omnia ista, respectu finis ad quem diriguntur, alta sunt & sublimia. Ad quod institutum habemus à D. Augustino præclaram doctrinam circa effectum semilium motuum. Probat sanctus Doctor motuum corporis opportunos in orationibus miro modo

iuuare spiritus orantis commotionem, nimirum ad orandum feruentius: Deus quidem non indiget illis motibus aut signis, ut ipsi pandatur animus orantis, nota est enim Deo omnis nostræ voluntatis inuisibilis affectio & intentio; sed spiritus noster interior ex illis motibus exterioribus assurgit ad varios viles affectus feruoris, attentionis & perfectionis in oratione. Ait tandem S. Augustinus: *Nescio quo modo, cum hi motus corporis fieri, nisi animi motu procedente, non possint, eisdem rursus exterius visibiliter factis, ille interior inuisibilis, qui eos fecit, augetur; ac per hoc cordis affectus, qui, ut fierent ista, præcessit, quia facta sunt, crescit.* Addere libet, quod vicissim hi motus externi, crescente intus spiritu, fiunt humiliores, reuerentiores ac feruentiores. Hæc enim intercedit inter corporis sensus & animi potentias connexio, ut se mutuo iuuent, & augeant opportunè; sicut etiam ijdem exteriores motus à populo visi, ad eiusdem populi augendam reuerentiam conducunt. Ob quem fructum aiebat alibi idem D. Augustinus, se approbare Ecclesiæ consuetudinem canendi Hymnos in publicis Templis coram omni populo, ut per oblectamenta aurium animus infirmior in affectum pietatis assurgere studeat.

Hanc sacrorum rituum nostræ Ecclesiæ præstantiam ac vim fateri coacti sunt eiusdem Ecclesiæ hostes infensiores. Iulianus Imperator sicuti cognouerat, non sine animi liuore ac mœrore Christianam Religionem, quam deseruerat, & ad mortem oderat, apud omnes nationes præcipuam consequi venerationem & existimationem, tum ex probitate ministrorum Ecclesiæ, tum ex

*Corporis
& animi
consensio in
affectibus.*

*Idem l. 10.
Conf. c. 33.*

*Iuliani
Apostata
studium ergo
idololatriam.*

grauitate rituum qui in rebus ad Dei cultum spectantibus adhibentur, ita ad suorum idolorum cultum, quem videbat ex progressu Christianae Religionis in dies deficere, omnibus viribus instituentium, conatus est eosdem Ecclesiae nostrae mores ac ritus, quos in nostris ministris velut impios detestabatur, serio æmulari, atque proprio studio in suum Ethnicismum transferri. Graues litteras mittebat Iulianus ad Pontifices Prouinciarum, indicens eis, vt omni studio mores inducerent in templis idolorum eos ornatus & ritus, quos à Christianis nouerant in Templis adhiberi, vrgens, ad maiorem energiam exemplum mirabilis progressus Galilæorum nomine sæpissimè vocabat irrisionis causa Christianos, quemadmodum etiam Christum quorundammodò nominabat Galilæum) quorum Religio quotidie augebatur. En miram nostrorum rituum virtutem, cum ea non solum profanos animos afficere possit, & allicere ad verum Deum, sed etiam ab hostibus ipsis potuerit extorqueri sui ipsius testimonium. Transtulit quidem impijssimus Apostata ad suum paganismum nostrum ritus, at eorum haud transtulit virtutem: quæ sicuti sacri sunt, vimque possident diuinam nostram, ita profani fiunt, inditamque amittunt vim, sed etiam ac in vsus conuertuntur profanos & impios seu saltem supersticiosos. Hoc scite obseruatum ac descripsit in eleganti Oratione contra Iulianum sanctus Gregorius Nazianzenus, vbi sanctus Theologus expendens causam, quare cur Iulianus tanta pertentasset cura imitari ad nos rituum nostrae Ecclesiae ritus in cultu suorum idolorum

Sozom.
lib. 5. c. 15.
Baron. an.
362.

S. Greg.
Naz. Orat.
1. in Iulia.

lorum, vt Gentilium propagaret superstitionem, fuerit tamen sua spe & proposito frustratus, asserit causam fuisse; quia ritus traditionesque Christianæ Religionis Deum habeant auctorem, & idcirco à nemine alio, nisi à Christi cultoribus, possint rectè expleri. Id eleganti simiarum comprobât similitudinè. Simiæ student humanorum motuum imitationi, ad eorum tamen minimè pertingunt perfectam assecutionem; quia huiusmodi bestia discrepant valdè ab humanæ naturæ sublimi conditione. Cùm itaque à diuina potentia vim hauriant sacri ritus Ecclesiæ, decet ministros Ecclesiasticos in eorundem obseruatione esse maximè studiosos, vt auctoris intentioni, rituumque ipsorum maiestati ac sanctitati meliùs respondeant.

Si de priuata vniuscuiusque oratione sermo esset, *Priuata orationes* nil referret de motibus corporis agere; quia nullum certum exitum exigunt corporis situm.

lulus priuata orationi præscriptus est modus quo ad corporis gestus, siue stans, siue pronus, siue sedens quis priuatim oret, parum aut nil refert, modò huiusmodi motus non sint indecentes: nam varios adhibitos fuisse tum à Domino, tum ab Apostolis & sanctis viris nouimus modos orandi ex Euangelio. Christus Dominus ali- *Ioan 17.* quando subleuatis orauit oculis versus cælum ad Patrem; aliàs procidens in terram orauit eundem Patrem; aliquando poplite flexo & positus *Marci 14. Luc. 22.* genibus orauit in horto, quemadmodum etiam factum deinde est à D. Stephano dum lapidaretur, & à S. Petro Apostolorum Principe, dum *Act. 7. Act. 9.* orans reuocare vellet ad vitam Tabitham; & à S. Paulo coapostolo, dum exoraret pro nouis *Ephes. 3.* Christianis Spiritus sancti plenitudinè *Quemadmodum*

Loci quilibet conditio est priuatis orationibus opportuna. modum omnis locus priuatæ orationi est opportunus, & omnis etiam temporis & horarum qualitas. Sanctos ubique priuatim orasse, iuxta temporis occasiones, narrant Scripturæ. Iudith in domo propria suas explebat orationes inducendum. In fornace ignis orauerunt tres pueri Hebræi. In ventre piscis orauit Ionas magno affectu.

Iudith 9.
Dan. 3.
Ionæ 2.

In priuatis orationibus, modò adsit pietas & attentio, quilibet orandi modus aptus censetur siue voce, siue mente, siue hæ verborum formæ siue aliæ adhibeantur, siue vno siue alio tempore siue hoc siue illo loco, siue isto siue diuerso corpore

Oratio publica loca, tempus, gestus & verba obseruare debet opportuna. ris situ. At quia agimus de publica oratione, Hymnodia, obseruanda sunt & loca, & tempus, & gestus, & verba opportuna, ne rei famam cuius culpæ, siue superstitionis siue irreuerentiæ non sine nostrarum animarum iactura.

Quia itaq; Deus à nobis coli debet non solum affectibus animi, sed etiã actibus externis corporis; vt quemadmodum corpore & anima conuolamus, ita cor & caro nostra in Deo exultantia

Rituum Ecclesiasticorum obseruantia custodienda. colant: idcirco veri Dei cultores maxima diligentia student omnibus ritibus obseruandis, pectus, genuflexionibus & inclinationibus. Vnusquisque horum rituum peculiare quod mysterium continet ad honorem Dei. Tussio pectoris exempli gratia, quæ modica res videtur, est graue indicium quod pulsatur cor terius; & homo hoc actu testatur se intus pungeri, vt defleat sua errata, & lacrymis ea detegat.

Eccli. 22. iuxta illud Ecclesiastici: *Pungens oculum dedit lacrymas; & qui pungit cor, profert sensum.*

D. Cypr. de Ora. Dom. D. Cyprianus, expendens illum actum percussus, qui in Euangelio percutiebat pectus

dicens, *Deus propitius esto mihi peccatori*, asserere Luc. 18.
non dubitat, quòd illo actu percussisset peccata
in corde inclusa, vnde meruit veniam.

De genuflexionibus proditum est à Tertullia-
no, quòd in maxima haberetur veneratione apud
antiquos Christi cultores: nam describens sta-
tiones, quæ frequentissimæ erant apud fideles il-
lius temporis, præsertim qualibet Feria quarta &
sexta, ad quas conueniebant non soli Ecclesia-
stici, sed etiam omnes laici, tandem ait, quòd
Psalmi & Hymni concinebantur de geniculis,
nisi aliud suaderet ratio temporis; quia nimirum
à die Paschæ ad Pentecosten, quòd tempus læti-
tiæ & exultationi ob Domini Resurrectionem
consecratur, à geniculationibus abstinebāt. quòd
etiam die Solis, siue Dominica, quæ eidem Re-
surrectioni est sacra, per totum annum obserua-
batur. Idem scripsit idem Tertullianus: *Die Do-*
minica nefas ducimus de geniculis adorare, eadem
immunitate à die Pasche in Pentecosten gaudemus.
Non grauabantur illi fideles feruidi genuflexio-
nibus, quas cognoscebant oportunas ad maio-
rem humilitatem ostendendam, ad misericordiã
Dei facilius obtinendam, & reuerentio-
rem illi honorem præstandum.

Capitis quoque inclinationes sicuti eundem
finem respiciunt, ita sunt magna diligentia ob-
seruandæ à piis psallentibus, quando verba pro-
lata id exigunt; quia restantur magnam cordis
reuerentiam erga Deum laudatum. Eas præser-
tim par est obseruare omni studio, quæ in fine cu-
iuslibet Hymni præscribuntur, ad doxologiam
maiori humilitate qua possumus dicendam: *Glo-*
ria Patri, & Filio, & Spiritui sancto. In his præ-
clari

Tertull. l.
de Orat..
Genufle-
xiones esti-
manda.

Idem l. de
Corona
mil.

Capitis in-
clinationes
ad doxolo-
giam quan-
ti faciendæ.

*Deus cog-
noscendus
unica om-
nis nostri
boni origo.*

clari latent fructus tum ad Dei nostri honorem
tum ad inclinantium vtilitatem. Si quod voce
ore proferimus, ex animo dicimus, Primò re-
dimus Deo quod ipsi soli verè debetur, hono-
nimirum & gloria, & testamur ipsum esse fontem
ac originem omnis nostri boni, nil boni non
adscribentes. Imitamur tunc in signe facinus Iu-
Ducis exercituum Davidis Regis, qui noluit re-
gredi urbem Aquarum, quam obsidione strin-
erat vsque ad certissimam euerfionem, sed mitem-
ad Regem suum monuit, vt veniens caperet ur-
bem, & gloriam victoriae sibi assumeret: *Neque*

1. Reg. 12.

à me vastata fuerit urbs (ait fidelissimus Deus)
nomini meo ascribatur victoria. Huius qualitas
pij fideles, qui Deo altissimo omnem gloriam
honore student in suis actionibus deferre, repen-
sentantur in illis animalibus, quæ antiquitus à Deo
& lege concedebantur ad vsum & cibum populi
Hebræi, quia vngulam findunt; nam etiam
nouerunt vngulam findere, dum sibi vtilitatem
Deo autem gloriam in suis intendunt actionibus.

*Gloria hu-
mana est
morbus
communis
& diffici-
lis.*

Ex hac eadem gloria, si ex animo tribuatur Deo
præsidium nobis & remedium acquirimus salu-
uersus communem illum mortaliū morbum
qui dicitur Gloria humana; quæ nulli parcat de-
tui, nullum horret locum, numquam penitens
cet, sed in victores acrius insurgere conspiciuntur

*Cassian. lib.
11. Instir.*

vt luculenter asseritur & ostenditur à Cassiano
Huic communi morbo depellendo validissimum
remedium habent, adhibentes hanc humilem
inclinationem ex animo: *Gloria Patri, & Filio,*
Spiritui sancto. quodcumq; aliud remediū videri
leue ac exile. Si pugnare volueris bonis operibus
ex illis inualefcit acrior hostis ad luctam.

sicut cetera vitia ex malo ducunt originem, ita hoc humanæ gloriæ vitium ex bonis maximè procedit, imò nutritur augeturve actionibus. Hinc est quòd peccatores & malè viuentes vix hoc cenodoxiæ vitio tenentur, nisi isti de numero eorum sint, *qui gloriantur cum malefecerint*, Prou. 2. & *exultant in rebus pessimis*, quod indicium non obscurum existit vltimæ reprobationis. Facile ac validum remedium est, frequens & deuota repetitio huius conclusionis Psalmorum: *Gloria Patri, & Filio, & Spiritui sancto, &c.*

Possit item quis deuota frequentatione huius *Animi fe-* doxologiæ ad eam peruenire felicitatem, vt *glo-* licitas *sita.* riam Dei tam ardentè amaret & coleret, vt *se-* in *sui ipsius* ipsum omnino despiceret; quæ despicientia *despicien-* re- tia. ctè dici possèt vera animi felicitas: quia, ex diuini Bernardi sensu, summum virtutis culmen obtinet, qui sanctus, seipsum non nouit sanctum; qui magna operans, seipsum magnum ignorat; qui honoratus, seipsum contemptibilem reputat. *Magna & rara virtus profecto est*, exclamat diuus Bernardus in eo Sermone, qui totus est de gloria D. Bernar. & laude semper Deo tribuenda, ad imitationem *Serm. 13.* Angelorum, qui distinguere nouerunt, quid *in Cantica.* Deo, quid hominibus sit tribuendum; Deo namque gloriam dixerunt, hominibus pacem: *Glo-* Luca 2. *ria in excelsis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis.*

Insuper hac eadem inclinatione supplere possumus multos defectus in ipsa Hymnodia admissos. Si quis in fine Psalmi aduerteret se fuisse per totum Psalmum mente distractum, & resipiscens, studeret ea verba peculiari affectu proferre, *Gloria Patri, & Filio, &c.* hæc esset quædam

dam praxis valdè proficua referendi in Dei
ni & vnus gloriam & honorem, quidquid
Psalmo expleto recitauit, & cecinit. Si item
sumus aliquando obligationi laudandi Deum
tunc per ista verba, si hac proferantur inten-
ne, aliquo modo supplemus, dum Deo op-
mus gloriam & honorem non per vnum
duos, vel tres vel plures annos, in recompen-
tionem omissionum, sed in perpetuas æterni-
tes, imò *in aeternum, & ultra*, vti dicere solent

Exod. 15.

Moyles; quod etiam dicitur à nobis ea phra-
*Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in
sæcula sæculorum*: non quia plura æterna
niantur, quorum vnum sit altero longius,
quia animi affectus non potest se aptius ex-
care, nisi optet maiora quàm re ipsa possint
tineri. Huiusmodi vota sicuti sunt propria
rum qui verè diligunt Deum, ita frequentia erant
Dauidi, cuius vnicum proferam testimonium

Psal. 105.

quando dixit: *Benedictus Dominus Deus Israel
sæculo & vsque in sæculum*. vbi sanctus Hieronymus

*Gloria Deo
debita ali-
quando ab
homine v-
surpatur.*

mus legit, *Ab aeterno vsque in aeternum*. Si quis
do gloriam, quam Deo totam debemus, nobis
saltem ex parte vsurpamus, fraudantes Deum
nostrum, quod vitium erat Pharisei illius, qui
seipsum & opera sua iactabat, & aliquando
nos etiam pertransit, vti obseruat diuus Bernardus
dus, nunc videmur restituere quod impiè ab-
limus, si dicamus ex animo: *Gloria Patri,
Filio, &c.* caput inclinantes magna cum reuer-
rentia.

D. Bernar.
loco cit.

Tandem, hac sancta inclinatione, & huiusmodi
oblatione in canenda doxologia compensamus
impiorum hominum, imò & infidelium huiusmodi
corumque

corumque blasphemias, contra veri Dei gloriam & honorem prolatas. Quare à piis deuotisque animis deberet hæc doxologia cum maiore reuerentiæ signo decantari, & cum expressa mentis intentione, quantum nempe humana conari potest fragilitas, dirigi ad prædictos omnes effectus, vt Deus à nobis se censeat perfectiùs honoratum & glorificatum, quàm à nebulonibus & impiis iniuria affectum.

Pudeat nos aliquando conspici irreuerentiores cum Deo loquentes quàm simus cum hominibus. Si homini mortali, quia Princeps sit, imò & ministro huius, quia constitutus est in dignitate cum aliqua iurisdictione, quæ nos resque nostras queat attingere, solemus tantam reuerentiam exhibere, vt in terram vsque aliquando prosterナムur, quid par est præstare Deo ipsi, qui omnium Monarcha & Princeps existit, quando alloquimur eum? Memoria recolere expedit, quid Ægyptij erga Iosephum Hebræum, filium Patriarchæ Iacob, obseruabant, quia liberauerat totam Ægyptum à periculo famis, & quia post Regem primus in auctoritate & iurisdictione fuerat declaratus. Narrat Scriptura, quòd omnes, cuiuscumque gradus, honore singulari prosequerantur Iosephum, assurgentes, caput profundè inclinantes, imò ad terram vsque procidentes. Qua igitur reuerentia par esset creaturæ se Deo creatori omnipotenti sistere, quando eum alloqui, colere & adorare intendit? Vel non no- uit, qui irreuerenter coram Deo suo cantat, quanta sit eius maiestas, potentia, magnitudo, vel reprobus est, & maledictus.

*Ægyptio-
rum reue-
rentia erga
Iosephum.*

Veri cultores Dei tempore Hymnodicæ decla-
rant

C c

rant

*Religiosi
compositio
tempore di-
uini Officij
quanta esse
debet.*

rant & gestu & modo corporis, se Deum præ-
sentem alloqui & exorare, componentes vultu
oculos, vestes, totum denique hominem. Debe-
ret nos Clericos Regulares Paulinos valde pro-
uocare, imò virgere ad hanc compositionem
vium exemplar, quod sæpè videre & contem-
plari licuit in nostro Ludouico Merlino, quem
superioribus annis credimus transisse ad clarum
Dei fruitionem, ob miram tum vitæ innocen-
tiam tum Regularis disciplinæ obseruantiam
quam vsque ad extremum spiritum tenuit. He-
feruidus vir, sicut omnium virtutum fuerat Re-
gularis amator; ita in his, quæ ad diuinum po-
tinent cultum, omni studio nitebatur fastidium
supremum assequi, vt Deum suum perfectissi-
mè coleret, tanta præcipuè vultus, oculorum
totius corporis compositione ad chorum accen-
bat Hymnodia vacans, vt aspicientes in eum
ipsum componere cogentur inuiti. Qualitas vultus
ostendebat, quali reuerentia & attentione
Deum præsentem suas referret laudationes. De-
dicamus omnes aliquando, & re ipsa exequamur
Dauidis inuitationem ad nos clamantem: *Pro-*
te adoremus, & procidamus, & ploremus ante Do-
minum, qui fecit nos, quia ipse est Dominus Deus
noſter, & nos populus pascuæ eius, & oues man-
eius. ipse enim respiciet nos, & exaudiet, & con-
solabitur in æternum.

Pſal. 94.